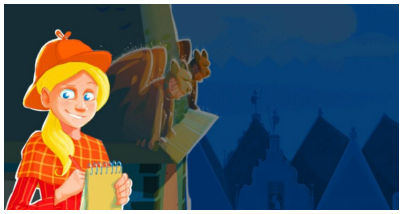
Kogo ciekawi, co dzieci ciekawi?

Wszyscy wiemy, że dzieci zadają mnóstwo pytań. Ale czy ktoś kiedyś zbadał, czego te pytania dotyczą? Czy są wśród nich powtarzające się, powracające tematy, wątki, zagadnienia? Postanowiliśmy się tego dowiedzieć!

Detektywi codzienności, tropiciele niezwykłości

Okazją do zgłębienia tematu okazałą się tegoroczna, szósta edycja konkursu literackiego dla uczniów szkół podstawowych „Popisz się talentem". Zadaniem w tej edycji było stworzenie opowiadania detektywistycznego, w którym dzieci lub wymyślone przez nie postacie rozwiązują jakąś zagadkę, tajemnicę, odkrywają coś, czegoś się dowiadują. Rozrzut tematów podjętych przez młodych pisarzy okazał się olbrzymi – od typowo detektywistycznych dochodzeń czy śledztw rozpracowujących zagadki kradzieży cukierków lub szkolnych plecaków, tajemniczych zniknięć zwierzaków lub cennych przedmiotów, po inwestygacje o charakterze naukowym lub wręcz egzystencjalnym (np. Po co jest kawa? Kto zabił nadzieję?). Mieliśmy zatem i teksty od detektywów codzienności, i od tropicieli niezwykłości, a wśród nich ukryli się jeszcze zawzięci poszukiwacze i wyjaśniacze naukowych oraz przyrodniczych zasad i prawidłowości. Tak możemy podsumować tematykę nadesłanych na konkurs opowiadań, ale to nie wszystko, czego się dowiedzieliśmy!

Najbardziej niezwykła ankieta na świecie

Każdy uczestnik konkursu wypełniał ankietę, w której szczegółowo wypytywaliśmy go o rzeczy i zagadnienia budzące jego ciekawość, a także o to, w jaki sposób ową ciekawość zaspokaja i czy w ogóle znajduje odpowiedzi na nurtujące go pytania. Uważamy, że była to najbardziej niezwykła ankieta, jaką kiedykolwiek przeprowadziliśmy. Odpowiedzi przesłane przez niemal półtora tysiąca uczniów złożyły się bowiem na olbrzymią, pasjonującą bazę wiedzy o dziecięcej ciekawości. Aż 39% z nich zadawało pytania o charakterze etycznym lub filozoficznym: dotyczące zrozumienia współczesnego świata, człowieczeństwa, sensu istnienia, wpływu przypadku na nasze losy, życia po śmierci, pojęć takich, jak szczęście, sukces, czy zło. Na drugim miejscu znalazły się pytania dotyczące życia w kosmosie – zadało je 15% dzieci (np. Czy skolonizujemy inne planety? Czy uda nam się skontaktować z obcymi cywilizacjami? Jak wielki jest wszechświat?). Kolejne 11% uczniów pytało o sprawy związane z wojną na Ukrainie. Wśród nich znalazło się również 23 uczniów z Ukrainy, którzy uczą się w Polskich szkołach. Dzieci chciały wiedzieć, kiedy skończy się wojna, co zrobić, by na świecie był pokój i jak zmieni się świat po zakończeniu wojny. Pozostałe pytania dotyczyły zagadnień związanych z psychologią człowieka (9%), przyszłości Ziemi i ludzkości (6%), życia zwierząt (6%), zdrowia i życia człowieka (4%), zagadek historycznych (3%) oraz środowiska naturalnego (3%).

Po co dzieciom ta ciekawość?

O wypowiedź na temat dziecięcej ciekawości i jej roli w rozwoju młodego człowieka poprosiliśmy Joannę Szulc – dziennikarkę i psycholożkę.

Nowa Era: Czy mają rację ci, którzy twierdzą, że ciekawość to „pierwszy stopień do piekła”?

Joanna Szulc: Powiedzenie o „pierwszym stopniu do piekła” wymyślili zapewne leniwi dorośli, chcąc powstrzymać dzieci przed eksplorowaniem świata. Łatwiej jest zajmować się dzieckiem, które niczego nie próbuje sprawdzić, odkryć, posmakować. Ale właśnie ciekawość pcha człowieka (i całą ludzkość) do przodu. Historia cywilizacji składa się z biografii ciekawskich jednostek. Lubię wyobrażać sobie, co myśleli i czuli wielcy odkrywcy, naukowcy, twórcy – jak pojawiała się w nich iskra dociekliwości, jak potem drążyli temat i uparcie, latami dochodzili do odpowiedzi na swoje pytania. Czy bez ciekawości Kolumb ruszyłby w siną dal? Czy Kopernik wpatrywałby się w niebo? Maria Skłodowska-Curie ślęczałaby w laboratorium? Oczywiście czasem ciekawość wiedzie na manowce, ale stąd także płynie nauka. Praca wielu badaczy polega na tym, że odkrywają, co się nie może udać (przynajmniej na razie). Inni wpadają na genialne rozwiązania przez przypadek (takim przypadkom zawdzięczamy wiele leków). Ciekawość jest dobra, ale powinny jej towarzyszyć dwie siostry: empatia i pokora. Wtedy nie czyni krzywd i nie marnuje środków.

NE: Jakie funkcje ciekawość pełni u dzieci?

JS: Ciekawość to pierwsza i najlepsza motywacja do rozwoju i nauki. Każe badać, sprawdzać i próbować nie dla nagrody (oceny, pochwały), ale dlatego, że wewnętrzny impuls pcha do działania, a efektem jest zaspokojenie głodu wiedzy i satysfakcja.

Kompletne wyniki naszej ankiety oraz całą rozmowę z Joanną Szulc znajdziecie w dokumencie pdf do pobrania poniżej.